

ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗๒ วรรคห้า และเพิ่มวรรคหก)

๑. สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา

ด้วยปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (Coronavirus Disease : COVID-19) ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิต ทำให้มีข้อจำกัดในการเดินทางมาศาล ซึ่งรวมถึงในกรณีที่เกิดภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อความปลอดภัย และด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “การพิจารณาและสืบพยานในศาลในคดีอาญา ต้องทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น” เป็นสาเหตุที่ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลต้องล่าช้าซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและความปลอดภัยของสังคม ประกอบกับหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญา ในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. ๒๕๕๖ มีข้อจำกัดในการบังคับใช้ซึ่งไม่รวมถึงในกรณีที่คู่ความอยู่นอกศาล ทั้งนี้ จากการศึกษา วิเคราะห์ กฎหมาย แนวคิดและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการสืบพยานในลักษณะการประชุมทางจอภาพในคดีอาญาขององค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), International Court of Justice (ICJ) แล้ว ประเทศที่นำการประชุมทางจอภาพมาใช้ในวิธีพิจารณาทางอาญา เช่น สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสหรัฐอเมริกา อเมริกา เป็นต้น

๒. ความจำเป็นที่ต้องตรากฎหมายขึ้น

โดยที่ปัจจุบันมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตของประชาชน ทำให้มีข้อจำกัดในการเดินทางมาศาลของคู่ความ ประกอบกับศาลยุติธรรมมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีและการให้บริการแก่ประชาชน ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาและสืบพยานของศาลในกรณีที่เกิดภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อความปลอดภัยสามารถดำเนินการโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียง ในลักษณะการประชุมทางจอภาพโดยคู่ความหรือพยานอยู่นอกศาลได้ เมื่อจำเลยยินยอมและศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เป็นที่เสียหายหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อจำเลย สมควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗๒ วรรคห้า และเพิ่มวรรคหก)

๓. ความมุ่งหมายและผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์

เพื่อให้การพิจารณาและสืบพยานของศาลในกรณีที่เกิดภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อความปลอดภัย สามารถดำเนินการโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพโดยคู่ความหรือพยานอยู่นอกศาลได้ เมื่อจำเลยยินยอมและศาลเห็นสมควร ทั้งนี้ เพื่อมิให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลในกรณีที่มีเหตุดังกล่าวต้องล่าช้า ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและความปลอดภัยของสังคม

๔. หลักการสำคัญของร่างกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีสาระสำคัญเพื่อให้การพิจารณาและสืบพยานของศาลในกรณีที่เกิดภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นเพื่อความปลอดภัย สามารถดำเนินการโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพโดยคู่ความหรือพยานอยู่นอกศาลได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗๒ วรรคห้า และเพิ่มวรรคหก)

๕. ประเด็นที่จะรับฟังความคิดเห็น

๑. กำหนดให้การพิจารณาและสืบพยานของศาลในกรณีที่เกิดภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นเพื่อความปลอดภัย สามารถดำเนินการโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพโดยคู่ความหรือพยานอยู่นอกศาลได้ เมื่อจำเป็นยินยอมและศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เป็นที่เสียหายหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อจำเลย (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗๒ วรรคห้า)

๒. กำหนดให้ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาตามวรรคห้า ต้องมีหลักประกันอย่างน้อย ๓ ประการ ได้แก่ การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย การติดต่อสื่อสารระหว่างจำเลยกับทนายความเป็นการเฉพาะตัว และต้องคำนึงถึงบุคคลที่กฎหมายให้ความคุ้มครองหรือดูแลเป็นพิเศษ

๓. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น (ถ้ามี)

๖. วิเคราะห์ผลกระทบและความคุ้มค่า

๖.๑ บุคคลซึ่งได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ ประชาชนผู้มีบรรดาศักดิ์ พนักงานอัยการ ทนายความ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ และข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

๖.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการอำนวยความสะดวก

- เชิงบวก ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลในกรณีที่เกิดภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นเพื่อความปลอดภัยไม่มีความล่าช้า และทำให้ไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนและความปลอดภัยของสังคม

- เชิงลบ ไม่มี

.....

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..)

พ.ศ. ....

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อให้การพิจารณาและสืบพยานของศาลในกรณีที่เกิดภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อความปลอดภัยสามารถดำเนินการโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพโดยคู่ความหรือพยานอยู่นอกศาลได้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗๒ วรรคห้า และเพิ่มวรรคหก)

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (โควิด-๑๙) ซึ่งส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตของประชาชน ทำให้มีข้อจำกัดในการเดินทางมาศาลของคู่ความ ประกอบกับศาลยุติธรรมมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อสนับสนุนการพิจารณาพิพากษาคดีและการให้บริการแก่ประชาชน ดังนั้น เพื่อให้การพิจารณาและสืบพยานของศาลในกรณีที่เกิดภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อความปลอดภัยสามารถดำเนินการโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพโดยคู่ความหรือพยานอยู่นอกศาลได้ เมื่อจำเลยยินยอมและศาลเห็นสมควร แต่ต้องไม่เป็นที่เสียหายหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อจำเลย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคหกของมาตรา ๑๗๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาตามวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้โดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกาตามวรรคห้าต้องให้หลักประกันอย่างเพียงพอในการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย การติดต่อสื่อสารระหว่างจำเลยกับทนายความเป็นการเฉพาะตัว และต้องคำนึงถึงบุคคลที่กฎหมายให้ความคุ้มครองหรือดูแลเป็นพิเศษ”

มาตรา ๕ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

ตารางที่มาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....
(แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๗๒ วรรคห้า และเพิ่มวรรคหก)

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	เนื้อหา	ที่มา/เหตุผล
<p>มาตรา ๑๗๒ การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น</p> <p>เมื่อโจทก์หรือทนายโจทก์และจำเลยมาอยู่ต่อหน้าศาลแล้วและศาลเชื่อว่าเป็นจำเลยจริงให้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟังและถามว่าได้กระทำความผิดจริงหรือไม่ จะให้การต่อสู้อย่างไรบ้างคำให้การของจำเลยให้จัดไว้ ถ้าจำเลยไม่ยอมให้การ ก็ให้ศาลจดยางานไว้และดำเนินการพิจารณาต่อไป</p> <p>ในการสืบพยาน เมื่อได้พิเคราะห์ถึงเพศ อายุ ฐานะ สุขภาพอนามัย ภาวะแห่งจิตของพยานหรือความเกรงกลัวที่พยานมีต่อจำเลยแล้ว จะดำเนินการโดยไม่ให้พยานเผชิญหน้าโดยตรงกับจำเลยก็ได้ซึ่งอาจกระทำโดยการใช้อุทธรณ์จรรยาบัตร สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีอื่นตามที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา และจะให้สอบถามผ่านนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคคลอื่นที่พยานไว้วางใจได้ด้วยก็ได้</p> <p>ในการสืบพยาน ให้มีการบันทึกค่าเบี่ยงเบนพยานโดยใช้วิธีการบันทึกลงในวัสดุ ซึ่งสามารถถ่ายทอด</p>	<p>ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....</p> <p>โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p> <p>มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”</p> <p>มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในวรรคห้าของมาตรา ๑๗๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๘) พ.ศ. ๒๕๕๑ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p>	<p>ที่มา/เหตุผล</p> <p>กำหนดหลักการให้การพิจารณาและสืบพยานของศาลในกรณีที่เกิดภัยพิบัติสาธารณะหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นเพื่อความปลอดภัย สามารถดำเนินการโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพโดยคู่ความหรือ</p>

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	เนื้อหา	ที่มา/เหตุผล
<p>ออกเป็นภาพและเสียงซึ่งสามารถตรวจสอบถึงความถูกต้องของการบันทึกได้ และให้ศาลอุทธรณ์ศาลฎีกาใช้การบันทึกดังกล่าวประกอบการพิจารณาคดีด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา</p> <p>ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาตามวรรคสาม และวรรคสี่ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้</p>	<p>“ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติสาธารณภัยหรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่นเพื่อความปลอดภัย เมื่อจำเป็นยอมและศาลเห็นสมควร การพิจารณาและสืบพยานตามวรรคหนึ่ง อาจดำเนินการโดยจัดให้มีการถ่ายทอดภาพและเสียงในลักษณะการประชุมทางจอภาพโดยคู่ความหรือพยาน อยู่นอกศาลได้ แต่ต้องไม่เป็นที่เสียหายหรือก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อจำเลย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาและให้ถือว่าการดำเนินการดังกล่าวเป็นการพิจารณาและสืบพยานในห้องพิจารณาของศาล”</p>	<p>พยานอยู่นอกศาลได้ ซึ่งเป็นข้อยกเว้นของหลักการเรื่องการพิจารณาคดีโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยตามมาตรา ๑๗๒ จึงเห็นควรกำหนดเป็นวรรคห้าของมาตราดังกล่าว ซึ่งเป็นเรื่องเดียวกัน</p> <p>อนึ่ง ได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ กฎหมาย แนวคิดและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับ การสืบพยาน ในลักษณะการประชุมทางจอภาพในคดีอาญาขององค์กรระหว่างประเทศต่าง ๆ เช่น United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), International Court of Justice (ICJ) แล้ว ประเทศที่นำ การประชุมทางจอภาพมาใช้ในวิธีพิจารณาทางอาญา เช่น สหราชอาณาจักร สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และ สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์</p>
	<p>มาตรา ๔ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคหก ของมาตรา ๑๓๒ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา</p> <p>“ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาตามวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า เมื่อได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาและประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ โดยข้อบังคับของประธานศาลฎีกาตามวรรคห้า ต้องให้หลักประกันอย่างเพียงพอในการพิจารณาคดี โดยเปิดเผย การติดต่อสื่อสารระหว่างจำเลยกับทนายความ</p>	<p>กำหนดให้ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ตามวรรคห้า ต้องมีหลักประกันอย่างน้อย ๓ ประการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑) การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย ๒) การติดต่อสื่อสารระหว่างจำเลยกับ ทนายความเป็นการเฉพาะตัว ๓) ต้องคำนึงถึงบุคคลที่กฎหมายให้ความคุ้มครองหรือดูแลเป็นพิเศษ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	เนื้อหา	ที่มา/เหตุผล
	เป็นการเฉพาะตัว และต้องคำนึงถึงบุคคลที่กฎหมายให้ความคุ้มครองหรือดูแลเป็นพิเศษ”	
	มาตรา ๕ ให้ประธานศาลฎีการักษาการตามพระราชบัญญัตินี้	